

66
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ
Αριθ. Έρωτ. *Όκτ. Ι, 66/1970*

A'
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

9 Φεβρουαρίου 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, ~~χωριόπουλος~~)... **Πρόδρομος**.
(παλαιότερον ὄνομα: **Κουρτέσι**...), Ἐπαρχίας **Καρδίτσας**
Νομοῦ **Καρδίτσας**.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος **Ὀικονομίδης**
Ἀδων. τοῦ Γεωργίου ^{ἐπάγγελμα} **Διδάσκειλος**.....
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις **Κολοκοτρῶν η. ἀριθ. 30 Καρδίτσα**
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον... **Πέντε 25.7**
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον **Κουκούλης Παναγιώτης**
τοῦ Βασιλείου.....
ἡλικία... **52**... γραμματικαὶ γνώσεις **Δημοτικῶν Σχο-**
λείου..... τόπος καταγωγῆς **Πρόδρομος**
Καρδίτσας.....

β) Ζησοῦλος Κωνσταντῖνος Β. ἔτος 65

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ βοσκήν ποιμνίων ; **Διὰ σποράν προωρίζοντο τὰ ψη-
λώματα οἱ καλομησιακῆς διὰ βοσκήν τὰ λακτώματα (βαρνα)**
Ἐπὶ τῶν αὐτῶν χωριστὰ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα ; **Ποταμὰ ὑπῆρχον χωριστὰς ἐξήμεραν ἐναλλάσσοντα**
- 2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. **Μέχρι τοῦ ἐτος 1908
ἀνήκον εἰς τὸν Μπεην γενόμενων ὀλίγων ἀγορῶν. Τὸ 1910 διε-
νεμήθησαν καὶ ἐντεῦθεν ἀνήκουν εἰς φυσικὰ πρόσωπα**
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του ; **Πολλὰκις διετήρει τὴν περιουσίαν ἐξήμερον διανέμει
ταύτην εἰς τὰ τέκνα του πρὸ τοῦ θανάτου του, ἰδίως
εἰς τοὺς ἀδελφὰς ὡς πρότερον.**

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ;

εἰς τὴν π.ε.ρ.ι.φ.ε.ρ.ε.ἰ.σ.ῆ.μ.α.ς. αἰ. καὶ τεῖκοι. εἴναι γεωργοκτηνοτρόφοι

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; Μερικοὶ. ναί, κυρίως. ὄχι.....

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοὶ εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὅρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ;

ἤρχαζοντο. οἱ κοχένοιαι. ἄχι. ἄτομοι. αἰ. ὅποιοι. δ. ἐν εἰχον. κληροῦ.

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.)..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; ...

ἐκαλοῦντο μεσακότερες καὶ ἀνήκον εἰς τὴν τάξιν τῶν πτωχῶν.

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα ;) εἰς εἶδος. τ.δ. 1/2

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ; καὶ ἄνδρες

καὶ γυναῖκες (ἀμνημονες). προερχόμενοι. ἀπὸ τ.δ. ἴδιον χωρίον. ἢ ἀπὸ χωρίου τῆς ὁρεινῆς περιοχῆς καὶ ἐλαμβάνον ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα.

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρεταί) ἢ δοῦλοι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; Ἐχρησιμοποιοῦντο. ἐπικρίτως. ὑπηρετῶν λεγόμενοι κοσμεβικάρηδες προερχόμενοι ἀπὸ πτωχῆς οἰκογενείας ἢ πολυμελεῖς τῶν ἰδίων τέπων.

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; ... Τ.τ.η.ν. Παλαιάν. ἐποχικῶς. ἐν. μετέβαιναν. δι' ἐρχαίαν εἰς ἄλλα μέρη, εἰς ἡμέρον, ὅπου βροῦν τοιαύτην.

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται..... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μυπογιατζήδες), παραματευτάδες (ἐμποροί) κλπ. ; ...

ὄχι

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμῖδος μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;

.Μ.Ε. ζωϊκὴν. κόπρον. καὶ δι' ὀργώματος.

.....
.....
.....

- 2) Πότε ἐγίνε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ..Μετὰ τὸ 1950.....

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; Τὸ σιδηροῦν ἄροτρον, χρησιμοποιοῦται ἀπὸ τὸ 1905, αἱ ἄλλαι μηχαναὶ ἀπὸ τὸ 1913, αἱ δὲ ὑπολοίπων γεωργικαὶ μηχαναὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1945:

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;

Ποῖος κατεσκευάζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; Κατ' ἀρχὰς μονόφτερο δι' ἑλ. τα μηχανήματα, οὗ ο-

ποῖου κατεσκευάσεν ὁ θεομηχανὸς Βόλου Σταμάτος Πούλος ἀρχότερον κατεσκευάσεν καὶ ἐν Καρδίτῃ ὑπὸ σιδηροῦν γῶν ὡς οἱ Γ. Μήσιος, Ν. Ἀργυροπούλος κ.λπ.

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἀρότρου με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1..... 4..... 7..... 10.....

2..... 5..... 8.....

3..... 6..... 9.....

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1945..

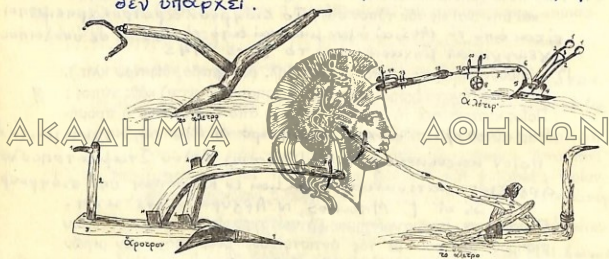
- 3) Μηχανὴ θερισμοῦ? Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1950.....

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν) καὶ δένου καὶ ευχρύνως.

5) Μηχανή ἀλωνισμού Τ.δ. ἔτος 1913.....

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατασκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον ἡ δ.ι.κ.οῖ. τεχνίται, ἡ λ.ο.τόμοι. ἡ τ.ὼν. ὀρεινῶν. ἡ περ. κ.ὼν. οἱ. ἀ.η.οῖ.οἱ. ἐπ.ὼλον. αὐτό εἰς. τοῦ. σ. χ.ε.ω.ρ.χ.αὺ.ς.....

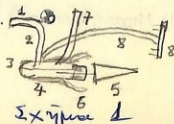
2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα; Ἦτο ἡ μορφή τοῦ ε.χ.η.κ.1. σήμερον δὲν ὑπάρχει.

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον(1) καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. χ.ε.ρ.ο.λ.α.β.ῆ	6. φ.τ.ε.ρ.ά	11.
2. β.ά.ε.ι.ς	7. σ.τ.ι.β.ά.ρι	12.
3. ζ.τ.ρ.ῶ.ε.ι.ς	8. ἰ.ρ.μ.ὸ.ς	13.
4. θ.ῆ.κ.η	9. ζ.υ.χ.ὸ.ς	14.
5. σ.χ.ῆ.ν.ι	10.	15.

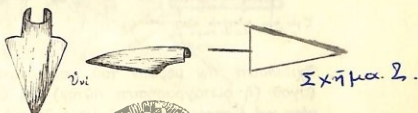
(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νά μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμῳσιν).

- 4) Τὸ ὑνὶ. Τὸ ὑνὶ τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφίων ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὑνὶ (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

Τὸ ὑνὶ ἦτο καὶ ἰδίον δι' ὅλους τοὺς ἀρότους ὡς καὶ
τὸ ἀρότρον... σχῆμα 2.

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; ἦτο εἶδηρον ὀνομαζο-
μενον κάχαιρα ἢ λάμα ἡλίκου. 0,4 μ. καὶ μήκος 0,40 μ.

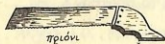
6) ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου.

Τὸ ἐπεὶ ἐνέμελλο εἰς τὸ εὐβάρι καὶ ἐχρησιμοποιο-
εῖτο νὰ κῶβη τὸ χώμα βοηδοῦσα τὰ βῶα.

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου
(π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάι κλπ.).....

Πολλὰ μὲν ἔσαν κατεγρέφετο καὶ κενύειο εἰς ἰδιούς
τεχνίτας, ὅταν αἱ σὺνταί ἦσαν μικραὶ κατεκενύοντο μὲ
ἀπλά ἐργαλεῖα ὡς σκεπάρνι, πένθος, πριόνι, ἀρνάρι

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζεугάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος, *βάες, ἀγέλαδες, βοῦ, βάλαι, ἵπποι, αἰετοὶ καὶ ἡμίονοι*

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; *Κυρίως δύο, ἔν, ἐχρησιμοποιοῦντο. μόνον εἰς περίπτωσιν μὴ ἐξαρξέως ἑτέρου.*

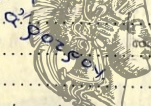
9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;

Ἦτο ἀναγκαῖος διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ βόες ἢ βοῦβάλους ἢ ἀγέλαδες.

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ, (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζεύλια κλπ.). *Σήμερα δὲν ὑπάρχει.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

1 = Ζυγός
2 = Ζεύλα
3 = Ζεύλα
Σχήμα 3

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. *Διὰ βοῦβάλους ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ εὐδερύνια ζεύλες.*

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). *Ἀλυσίδα.*

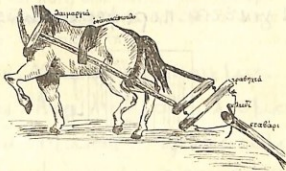
Ἡ ὑπ' αἰρίδα 2 εἰς τὰ σχήμα 3.

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου ; *Ἐγένετο μόνον εἰς ἔσθαιρετινὰς περιπτώσεις.*

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ;

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτὴν τὸ ὄροτρον. Χάμουρα. ἡ. τρι.

κεφαλαρχία. λαίμαρχία. δεξιμαρτία. ἀλ-
εῖδες. φαλάγγις. χάντζρι. εἰς. τὰ φαλάγγια καὶ
χάντζρια. εἰς. λαίμαρχιες.

ζ'. Ὀροτρίαις (ὄρωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον); 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος) 2) γυναῖκα 3) ὑπηρετῆς. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας. ὅ. ἄνδρες. ἰδιοκτεταί.
τοῦ ἀγροῦ. ἢ. γυναικες. ἐν. εἰλείπει. ἀνδρῶν

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ὄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν). Εἰς. τὰ. ξύλινο. ὄροτρον
ἢ. ἀλμυρία. ἢ. ἀρσία. δεκινῶσε. ἀπ. τὸ. μέσον. τοῦ
βουχῶ. κατέλγε. εἰς. τὴν. θάβην. τοῦ ὄροτρον, εἰς. χάντζρον.

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ὄροτρον. Εἰς. τὰ. βόδια. ἐγένε-
το. τὸ. ἴδιον. με. μὲν. τὴ. διαφορά. εἰ. ἢ. ἀλμυρία. ἐδέγετο. εἰς
τὸ. πᾶσα. κέρας. τοῦ. βουχῶ. τὰ. ἀλογα. ἐν. τὴ. μέσ. ἀλ-
εῖδος. εἰ. χον. τρία. φαλάγγια. ... Σχήμα. 4.

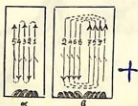
3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄρωμα: με. σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).
τὰ. βόδια. με. σχοινί. δεμένα. εἰς. κέρατα, τὰ. ἄ-
λογα. με. δερμάτινα. λωρίδια. δεμένα. εἰς. κεφαλαρχία

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγένετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένης αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Παλαιότερον ἐγένετο τὸ ὄργωμα ὡς τὸ
εἰρημα (α). με ἀνοιγομένης αὐλακας, γή.

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

μερ.ον. γίνεται περιφερειακῶς εἰρημα (β)

Σημειώσατε με τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγένετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (ἐλ. σπορὰς ἢ σποριές, ντάμιες, σιασιές, μεσδράδες κ.λ.π.); γίνεται με ὁριζ. αἰ. ὁποῖα εἶχον. πλάτος 10 κ. καὶ μῆκος 20 μ. τοῦ ἀγροῦ.

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); με αὐλακιάν; Ναι.....

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῆται ἄροτρον; ... εἰς τὸς ὅρει νὰ μέρη. ὅπου δὲν δύνονται νὰ καλλιέργηθουν με λευγάρι.....

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. Διάνοξις αὐλάκων με ὑνί. τοποθετημένον πλοκχίως...

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. α.δ. ἄνωτέρω. τράπη. χρησιμοποιοῦται. δι' ὅλα τὰ ὀργώματα.....

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ.

1:..Τὸν..Μάρτιον..ἀνοιχμα.....

2:..Τὸν..Ἀπρίλιον..διβόλισμα.....

3:..Τὸν..Μαΐον...τρίαισμα.....

4:..Τὸν..Ιουνιον...σφαρμός.....

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἄνωτέρω)

Αἱ αὐτοὶ ὡς ἄνω ἀράσεις.

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰ νάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

2. Ἐπὶ τρία ἢ πρὶν τῶρα μόνον δύο.....

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; Αἰα εἶπεν, κριθ, ψυχαν, 2. Διὰ ἀραβόσ. καὶ κηπευτ. 4. τὴν ἀνοιξιν. Τὸν εἶπεν τὸ φθινόπωρον.

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ;.....

.. Σάκκοι. διὰ τὴν μεταφοράν. διὰ διασκόρπισμα. τενεύες. ἢ τὸ καψαῦδι.....

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίαν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἔλλειψοειδῇ σιδηρᾷ ράβδῳ, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ;

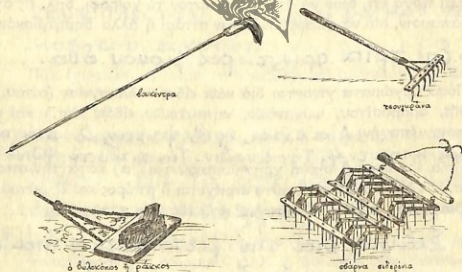
Μ.Ε. εἰδ.ρ.αὐν. ὄργανον. ὀνομαζόμενον..
 Ξυλοειδερου.....
 Ξύλο..... σιδηροῦ.

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργανον ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα);

Ισοπεδώνεται μὲ ἐσβάρνισμα.....

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφή ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματα τινων ἐκ τούτων).

Δέν. χρησι. ποι. οὐν. τ. αὐ. ζ. ο. εἰς. τ. ἡ.
 Π. ε. ρ. ο. χ. η. ν. ἡ. μ. ὦ. ν.

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ. ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

.. ΚΑΡΒΥΝΟΣ .. Τ. ΓΟΛΠΙ .. ΛΙΘΟΧΑΡΤΙ ..

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργανον καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὥς καὶ αἱ ἐργασίαι ποὺ ἐκτελοῦν

Συνήθως οὐδείς, ἐν περιπτώσει ὑπάρχοντος βοηθοῦ
αὐτοῦ ἢ τοῦ μέλους τῆς οἰκογενείας

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὁσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους. Κυρίως τὰ ἀμμουδερά καὶ ὑγρὰ, διὰ τῆς χει-

ρὸς τοῦ καλοσφίσιμου ἀραδαίου, εὐεσάμ, ρεβυθία, εἰτος
ἐκορπίζονται «ὁ εἶτος τῶρα καὶ κατὰ γραμμὰς»

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

Τὰ ἐλαφρὰ χωράφια (καψούρες)

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμηλῶν ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιῆς (βραγιῆς) καὶ ἄλλως. Δεν καλλιεργήθησαν οὔτε καλλι-

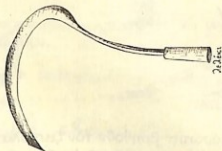
ερχοῦνταν εἰς τὸ χωρίο μας γεώμηλα.

Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά.
(Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) **Μέ δρεπάνι...**
καὶ με λελέκι, εἰς τὸ ὄηαῖον. ἐκρηγίμοι-
εἶτο ἢ παλαμαριά, ἢ ὄηαῖα ἐταποδετέτο. εἰς τὸ
ὄρι γτερὰ χέρι καὶ ευνενέντρωνον. περιδωτέρων
εἶτον

Ἐάν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

Σήμεραν δὲν ὑπάρχει δρεπάνια ὁ δερ...
βμάς χινετα με δερβαλωνιςτινες μμ...
κονές

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ πῶα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα) **Με κόσες**.

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἤτο ὁμαλή ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν). **Τοῦ...**
δρεπανιοῦ. ἦτο ὀδοντωτή, τοῦ λελέκας ὁ...
μαλῇ.....
- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογράφησατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....
ἔβλινη χειρολαβή λεπίδας.....

- 5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) Κοστ' ἀρχάς. Ξηρομυθεύαντο. Ταῦτα ἀπὸ. τὰς. ἰωάννῃνα κατέστην. ἀπὸ. διάφορα. ἐργασταῖα
- 6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθίων) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) Τὰ ρεβιδία, ἢ ρόβη, τὰ καυκάμια, φαβολία, τὰ λαθῦρα, ἢ φακὴ, ἐκρίζωνται. ἀκόμη, ὁ εἶτος, ἢ βρώμη, ἢ κριθὴ ἐθερίζοντο πρὶν μὲ δρεπάνια, πῦρα μὲ μηχανὰς (μοχλίνες)

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

- 1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ὁ σῖτρος, ἢ κριθή, ἢ βρώμη, ἢ σίκαλις κλπ. 20-30. ἐκαστ. τοῦ. μέτρου. αὐξαναμένου ἢ ἐλαττωμένου, ἀναλογικῶς τοῦ ὕψους. τοῦ. εἴτους.
- 2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένου) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται) ὅταν ἀφῆνε κανεῖς ἄσπρα σταχύες, ἔλεγον οἱ εὐθερίζεται τοῦ κλάδου ἀφῆνεις. «Σὲ παίρῃ πομὴ ἀνάγρῃ φονταὶ ἀλήροφοντα»
- 3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἀλλὰ πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὁποῖα παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραξίες, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ; ..ὄ. ἴδιοι. θερίζεται.....
.....
.....
- 4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πίασμα τῆς χειρὸς) χωριστά ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)
4-5. δράγματα. ἐτοποθετοῦντο. εἰς. τὰ ἴδια. μέτρα.....
.....

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
 λοῦνται ἀγκαλιές. *Και εἰς τὸν τόπον ἀγκαλιές...*
ἐκαστοῦντο...

γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποιοὶ θερίζουν ; ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
 θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
 σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποῖον ;

*Ἐδερῖσαν. ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἡρ-
 χοντο πολλὰς καὶ ὡς ἐπεσχελματίζαι.
 θερισταὶ ἀπὸ ἄλλων τόπων κυρίως ἀπὸ ἁρει-
 νὰ ἔχοντα μερὶ*

2) Πώς ἡμεῖνοντο οὗτοι αἱ ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
 ἀποκοπὴν (ξεκατῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή εἰς χρῆμα ἢ εἰς
 εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
 φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
 εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν). *ἡ μείνοντα με...*

*μεροκάματο ἢ καὶ ἐκ ξειροπῆς... ξύψω-
 μα... δηλαδὴ ἀνευ φαγητοῦ, ὅταν ἔχε-
 μετὰ με ἡμερομίσθιον ἢ συμφωνίαν ἦτο.
 μετὰ φαγητοῦ...*

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερον τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
 λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
 τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
 λοντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
 κόπωση (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; *Παλαιότεραι.*

*δέν. προφυλάσσοντο, ἡ ἀνερχομένων. τῶν ἑ-
 τῶν. προσφύλασσον. τὸ ἀριστερό. χεῖρ. με.
 μίαν καὶ τεὰς ἀνομαφομένη. χεῖρ. οὐκ ἐν.
 ὡς ἐπί. 6ης καὶ τὰς ἡδία, κυρίως. τῶν...
 κνήμην ἵνα μὴ ἐπληγύνοντο ἀπὸ τῆς κα-
 λαμίας.*

4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομά-
δος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός; *ἔσ. κορυφὴ
ἡμέρας διὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ θερισμοῦ ἐθεωρεῖτο ἡ πέμπτη
ἢ ἡ δευτέρα ἢ καὶ τὸ σάββατον ἀφηνεχόμενων τῶν
ἄλλων ἡμερῶν. ὡς. ἡλοχ.πτικῶς. ἔλεγον <χρον.βουρίαι>.*

5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ
τραγούδια; Καταγράψατε αὐτά. *Νοαί. Τ.ἀ. ἔξῃς. καὶ ἄλλα
πολλὰ τοῦ τόπου. «Τράβα ἀέρα δρασερέ...» «Ἦλιε μου
τί. μᾶς. ἀρχήες. νι. ἀρχεῖς. νὰς. βασιλέψης, εἰ
νοσταρχιέται. ἢ. ἀρχαῖα. μ. σι. δ. νοδ. οὐλε. υ. τάδες.*

6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν,
ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθέριστον. Τί κάμνουν
τοὺς στάχυν πού μένουν ἀθέριστοι; (Εἰς τινὰς τόπους θερί-
ζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μετὰ τοὺς ἀποκοπέντας
στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν
εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι
ἐθιμικόν. *Παλαιόν. ἔθιμον. ἢ. τ.ἀ. ἔξῃς. Μ. αἰ. τ.ἀ. τ.ἀ.
κν. σ. ἀ. ἐριθμός. ἀφηνεχ. ἔσ. 2. π. μ. γι. ζου. ἀδε-
ρίβτον. τ.ἀ. ὁπαῖον. ὡ. ν. ο. μα. β. ἀ. ρ. α. κ. ο. ν. .*

.....
.....
.....

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

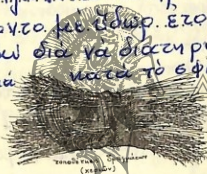
1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων
σταχύων. Ποίαν ἡμέραν; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν; Τὸ ἐσπέ-
ρος ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς
ξηρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον; *εἰς. τ.τ.ν. ἀρχ. ἡ.ν. τοῦ
θερισμοῦ. ὅταν. τ.ἀ. ἐπ. ἀ. ρ. ι. ἢ. τ.ἀ. κλ. ρ. ὦν. τ.ἀ. δ. ἐμ. α.
π. ἰ. β. μ. α. ἔχ. ι. ν. ε. τ.ἀ. ἀ. ἡ. ὁ. χ. ε. υ. μ. α. «Ἐμειναν ἑτάχυες εἰς
τὸν ἥλιον ἐπὶ. 2-3. ὥ. ρ. α. σ. , ἔσ. ὦν. ἢ. τ.ἀ. τ.ἀ. γι. τ.ἀ. ρ. ι. ὦν
ρ. ὦν. ν. ο. ἢ. ν. α. ὡ. ὡ. ὡ. ὡ. ὡ. τ.ἀ. δ. ἐ. γ. ι. μ. ο. ἔχ. ι. ν. ε. τ.ἀ. ἀ. μ. ε.
ἔ. σ. ,*

- 2) Πῶς ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Ἦδενε τοὺς στάχους ὁ δυνατῶτερος τῶν
 δεριδῶν, οἱ ἄλλοι ἔστρωναν τὸ δέμα
 καὶ ἐπ' αὐτῷ ἔβαλλον χεριές. Τὰ δέματα
 ἔχοντο μὲ βροῦλα ἢ μὲ στάχους μετὰ
 τῆς καλαμῆς καὶ τῆς ρίβης οἱ δὲ ποῖοι
 οἱ ἐπεριφύοντο τὰ ἡρωῖ καὶ ἀφ' αὐτῶν
 ῥαντίζοντο μὲ ὕδωρ ἐτοποθετοῦντο...
 εἰς ὅπως διὰ τὴν διατηρῆται μαλακῇ
 κατὰ τὸ ἐφίξιμόν των δε-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ματιῶν.

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκentrώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκentrώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;

Συνεκentrώνοντο ἀνά τρία (τριαρές)
 αἱ ἔσηται ἐτοποθετοῦντο εἰς ὅπως
 τὰν εἰς εὐθείαν γραμμὴν.....

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

Δ.ἐν...καλλιερχοῦνται, οὔτε. ἐναλλιερχή-
θη.σαν. πο.τ.ε. γεώμηλας εἰς.τήν. περιφε-
ρειά.ν. μας.....

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισιμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἀρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν.....

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

1) Ἐσυνηθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρά χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ. καὶ παλαιότερον καὶ
τώρα τὰ δῶρα τὸν χειμῶνα πρᾶσσονται μὲ σανόν, ὁποῖος
καλλιεργεῖται τὸ φθινόπωρον, κόπτεται τὸν Μάιον με κόβες, ἐμει-
νε εἰς τὸν τόπον τῆς κοπῆς 2-3 ἡμέρας, ἐχυρίζετο μὲ εἰδηρένιο
διμοῦλι, ἐμεινε εἰς μικροὺς σωρούς (ξείρυνια) κατόπιν
μεγάλους σωρούς (θημωνιές) καὶ τέλος μεταφέρονται εἰς ἀηθρά-
ναις ἢ ἐν ἐλλείψει αὐτῶν ἐκίνοντο θημωνιές εἰς τὰς οἰκίας

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.ἄ.). Ἐθερίζετο τὸν Μάιον με κόβες ..

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐκρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας)

Γ'. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς ἀλώνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. Συγχ. με-

ντρῶνουντο ἐκ κληνοῦ καὶ ἐκ ἡμάδα ἀνά 100 δεμάτια... αἱ λεγόμεναι κουλοῦρες ἢ σταφινιές ἢ συλοθήκες, κατὰ τὸν μετεφέροντο μετὰ ὑπὲρ εἰς τὴν κοινότητα περὶ φέρειαν θηρῶν ἐγίνοντο θεμωνιές. ἐν εἰδή. καλῶν. καὶ ἐκεῖ ἡλώνιζοντο.....

2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλώνισμόν δεμάτια. Εἰς τινὰς τοίπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς αὐτόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως; Ταχοδοτοῦντο ἐπὶ ἀλώνιοι εἰς τὴν ὁδὸν δεξὴ οἱ σταχυεὶς νὰ εἶναι πρὸς τὸ ἐσωτερικόν. Ἡ θεμωνιές, εἶχαν ὕψος 3-5 μέτρα καὶ τὸ ἀνω μέρος τῆς ἐπιμήκειος (νορφιάτης).....

3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλώνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι; Ὑπῆρχε ἀλώνι τὸ ὁποῖον ἐχρησιμοποιεῖτο διὰ ἐλώνισμα εἰς τοῦ καὶ δημητριακῶν καὶ εἰς τὸν ἴδιον τόπον ἐχωρίζετο τὸ ἄχυρον.....

4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν; Κυρίως ἔξω τοῦ χωρίου. εἰς μοινοσιάνην περὶ φέρειαν, ἢ ὅποια ἐλεγετο μεριάς ἢ εἰς ἰδιόκτητα μέρη (κλήτους) τοῦτο συνέβαινε ἐθαλῶν.....

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκει εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρη-
σὶς του, δηλ. μὲ ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .Τὰ . Ἄ-

λῶνι . ἀνῆκε . εἰς μίαν . οἰκογένειαν . ἢ . εἰς .
δύο . τρεῖς . εὐχχεν . νῦν . τοιαῦτα

- 6) Ἀπὸ πότε ἀρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; Ἀρχεται τὴν
5^{ην} ἡριάνην καὶ λήγει τὸ ἡλιοβασιλεμα τοσοῦτο γιὰ τὸ
χρόνον, ὅς διὰφύειας τοῦ ἀλωνιγμοῦ ἢ τοῦ οὗτος ἐχεινῶς.
Συνήθως ἤρχισε τὴν 1^{ην} ἡουλίου καὶ ἔληγε τὴν 31^{ην} ἡουλίου .

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον
ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) . Εἰς τὸν . τῆρον . μας δὲν

ἔχινετο . μεχάλη . προετοιμασία , ἀπλῶς . ἐξυνοῦτο

ταί . χορτά . καὶ . ἐξοστίζετο . ὁ . πρὸς ἀλωνισμὸν τόπος .

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκάστου ἐτος πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ
ἀλωνιμοῦ· (π.χ. τοῦ χωματάλωνου· καθαρισμὸς αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μίγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων)

... ὡς ἀναφεραμεν . προηγουμένως

- 9) Ἡ ὥς ἂν προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξὶς τοῦ ἀλωνι-
μοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; ὡς . συνήθως

ὁ ἀλωνισμὸς ἤρχισε τὴν . πρώτην . ἡουλίου , τὴν

5^{ην} . ἡριάνην

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

νισμόν; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἶονδήποτε ἄλλον.

Δ. ἐν. χρησιμποιεῦνται. ἄλωνα ἐκλυοί, τὰς.
δεμάτιας. ἔμμεται καὶ. κυκλινῶς. κατὰ. εἰ-
ρός. μὲ. τοὺς. σταχύς. ἡρὸς. τὸ. ἐξωτερικόν.

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοπο-
ήσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

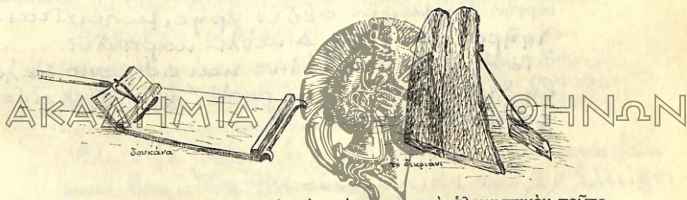
α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένου ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
Πολλοὶ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθεὺς εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλώ-
νιου ὀκτὺς στύλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος σπιγερὸς,
στρούλουρας, δοικάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἐξαρτῶν-
ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἀκρον τῶν τὰ ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἔρχωνται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.

Ἐχίνετο. ἀλώνισμα. μὲ. ζῶα. μὲ. εὐκρίον. νὰ. ἀχυρο-
ποιηθῇ, ὁ. τρόπος. αὐτός. ἐλέγετο. τεισμάς. ὁ. ἀλώ-
νισμός. αὐτός. ἐχίνετο. χωρὶς. στύλον. Ἐξετένετο. ὁρ-
θιος. ὁ. λευκολατὴς. καὶ. γυρῶ. αὐτοῦ. Ἐγρέφευτο. τὰ. ζῶα.

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
ἀλώνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινί ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλώνο-
στύλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινί εἰς θηλειές,
αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στύλος εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἀλώνιου. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδε-
μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειές περὶ τὸν
λαιμόν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἀλωνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα). Ἄλλος πρὸ -
 ηος . . . τ. ε. ι. α. τ. μ. α. ἢ το. ἢ ἀκλουθας. Ἐβαλεν. . 10. β. ω α
 δεμένα. ἀνά 20 ἐν τοῦ μ. ἀπ. το. λαιμό. καὶ ὅλα
 ἀδ. γ. οὔντο. ἀπ. τ. ἐν. φ. ευχολάτη. δεξις. Ἐστατο εἰς
 τὸ μέγεθος τοῦ ἁλωνιστοῦ

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἁλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μη-
 χανικὸν ἁλωνιστικὸν μέσον π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὺ εἰς
 ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω
 ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων
 σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται
 δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἁλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων
 διὰ τὸν ἁλωνισμόν των.

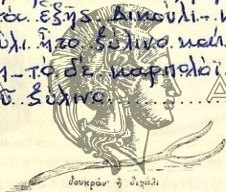
Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἁλωνιστικὸν τοῦτο
 μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνι,
 βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις
 διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμε-
 ρον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητρι-
 ακά. Ἑλωνίζοντο (ἢ ἁλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακὰ μὲ ἁλωνι-
 στικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκία,
 ρεβίθια κ.ἄ.) ἥλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ
 περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; Ἐχρησιμοποίη-
 οῦντο. αἱ δουκάνναι (ἐξ δουκάνων) αἱ δίκριαναι

εἶχαν. ἐὼς ἡρὰς κοπτερά. δόντια. γ. ἡ φ. κ. ο. γ. καὶ
 ἡμερον. ἀλλὰ δὲν χρησιμοποιοῦνται οὔτε
 διὰ τὰ ἁλωνισμὰ των δημητριακῶν. διότι
 καὶ αὐτὰ ἁλωνίζονται μὲ μηχανὰς.

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. *ῥιθρὰ χίξε τὴν αὐχὴν. θηρῶς λέχουν. ἔτην. Σ^π. π. μ.) καὶ διεκώπτετο. τὸ ἡλιοβοοῖλεμα, διὰ τοῦ ἐπικωλυφθῆ. τὴν. ἔπιο μένην.*

- 12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὅποιον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): *Σημερον. οὐδεν. χρησιμποιεῖται.*

Ἐλημρον. τὰ. ἔξῃς. Δικούλι. καρπαλοῖ. Τὸ. δικούλι. ἦτο. ξύλινον. καὶ. εἰδηρένιο. μέλα. βή. ξυλίνην. τὸ. δε. καρπαλοῖ. ἦτο. ἓνα. εἶδος. φτεκαρισῶ. ξύλινον.

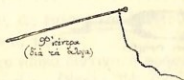
δουκράν' ἢ διχάλι

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποιον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόπους στάχυν ;

Νοαί.

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ'κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα). *Δια... τὰ. βόδια. ἐκρησιμοποιεῖτο. ἢ. φινεντρα. ἢ. βουμέντρα. Δια. τὰ. ἄλογα. τὰ. μαετχιαν.*

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν ἐλέγετο ἀπλώμα. ἢ. στρώμα. καὶ. ἐστρώνετο ἀπὸς ἡμερη εἰως.....

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ νὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα) ἐλέγετο. κλαεῖνα.....

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουσι : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μὲ ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπάρχον (ἢ ὑπάρχον ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τοσοῦτοι, καλούμενοι ἀλωνισταὶ καὶ ἀγωνισταί), οἱ ὅποιοι εἶχον βοδία ἢ ἄλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν.....

Ἀλωνίει ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μὲ ἰδικὰ του ζῶα καὶ βοηδοὺς τὴν σήμερον ἐκείνην τοῦ ἐλλείγει πρᾶσινοῦ προελάμβανε ἡμερομίσθιον ὑπαλλήλων ἢ ὑπαλλήλους.....

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μὲ ζῶα καὶ μὲ ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπάρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μὲ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα). Διὰ τὸν εἶπον ὅτι, ὁ κόπανος ὁ ὁποῖος ἐκινήθῃς ἡτο ἀπὸ πάσαις ἐκρηκίμοποιεῖτο διὰ τὸ κοπάνισμα τῶν ρεβ-θίων φελλίων. ὁ κόπανος οὗτος ἐλέγετο ρόπαλο.

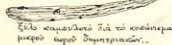
- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ; Διὰ τὸ ξεπερι-βμα τοῦ καλαμποκοῦ ἐκρηκίμοποιεῖτο τὸ δρεπάνι, ὅτι ἀπὸ τὴν κοφίαν, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν κυρτήν τοῦ ἐπιφάνειαν, ἢ ἐργασίαν αὐτὴ ἐλέγετο βτούμια. Σήμερον γίνεται μὲ μηχανή²³ -

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλὴν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίγεται) χρήσις τοῦ κοπάνου
(π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.). ΔΕΝ. ΕΚΟΠΑΝΙΖΟΝ. ΕΖΑΙΧΥΕΣ.

ΜΑΝΑΝ. ΕΑΝ. Ε. ΘΕΙΤΟΣ. ΤΗΣ ΠΡΟΗΧΟΥΜΕΝΗΣ ΧΡΑΥΔΙΑΣ
ΤΕΛΕΙΩΝΕ, ΟΠΟΤΕ ΕΚΟΠΑΝΙΖΟΥ ΜΕΡΙΚΑ ΔΕΜΕΤΡΙΑΣΑΥ-
ΤΟ ΕΛΕΓΕΤΟ ΠΡΩΤΗ ΜΑΛΩΝΙΣΜΑ.

κόπανος στρογγυλός

ξύλο καμυλωτό διὰ τὸ κοπάνερα
μερὸς αὐτοῦ Δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά;
Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν; Τ.ά. ρεβιθία. καὶ. κυρίως. τὰ. φα-
κόλια. καὶ. ἡ. φανή. ἐκοπανίζοντο. μόνον. ἐκ-
τῶν. μελῶν. τῆς. οἰκογενείας. διὰ. ἐλάμβανον. ἡ-
παλλήλους. διότι. ἡ. παραγωγὴ. ἦτο. μικρὰ....

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

[illegible]

- 22) Κατὰ τὸ ἀλῶνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;

Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἔλεγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; Ναι. Τὰ ἐξ ἧς. Ἐκ τοῦ Μαι μαι. μι' ὅλου. τὰν δερὶ β. τῇ. Νάτες. νάτες. ποῦρχονται πέντε ἔξη. μαυρομάτες. Μηταίνω. μετ' ταμῆλι. Καφαρνούνα. καὶ. πολλά. ἄλλα δη. μοτιμὰ πρᾶχούδια ...

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγένετο χρήσις ἀγωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας.

Ποίος τὴν ἐπρωμεθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) Το 1915 ἀπὸ συνεταιρισμὸν λειτουργοῦσε με ἀπληροῦς μετὰ τὸν 1915 ἀπὸ συνεταιρισμὸν μετέφερε τὴν κίνησιν εἰς τὴν πατοσαν. Διὰ τὴν μεταφορὰν τοῦ νεροῦ ὑπῆρχον β'. Δίκτυον ἐργάται. (Νερούλαδες)

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἄλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα· (ἐν

Αἰτωλίας: λειῶμα, ἐν Κρήτῃ: μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται
τὸ λειῶμα διὰ τὸ λήχνησιν; πῶς λέγεται τοῦτο· (εἰς Κρήτην:
θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον: δικριάνι, ἀλλαχοῦ: δικιργιάνι)
καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ. Ἐλέγετο κλασεῖνα. Σωρεῖτο μὲ ἓνα
βαλάνδι μεγάλο, τὸ ὁποῖον ἐδένετο ἐπὶ ἀλοχό, αὐτὸ ἐλέγετο εὐρητς, ὅ-
πως ἐλέγετο λαιμνί. Μετὰ τὸ ὥς ἀνὰ κλασεῖνα διὰ νὰ παδαρίζεται
τὸ ἑδάφος ἐκρησιμοποιεῖτο ἄλλο ζῦγινον ἐργαλεῖον; τὸ ὁποῖον
ἐλέγετο παησαδίζεσα. Τὸ λαμνί εἶχε ἐκῆμα. ἐπιμήνες καὶ με-
τὰ τὸ κλασεῖνα βόλφανε ἐπὶ τοῦ σωραῦ. ἓνα δὲ πάλιν, χιὰ νὰ εἴ-
ναι βιδερένιοι οἱ νοικοκύρηδες.

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

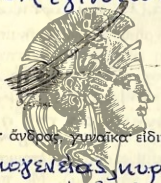
ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο. *Ἐξέφην. ἀνω-*

π. ἐρ.ω

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο. *Κοιτ. ἀρχὰς μέ. τὸ*

καρπολὸι. καὶ κατὰρην. μέ. φαίρι. ξύλινο, ἔχω-
ριζόμενος. καδαρὸς. καρπὸς. ἐλέγετο. λιμπιδας, τὸ
υπόλοιπον ἄχυρον. (ἐγίνοντο δηλαδὴ δύο λαμῶ).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναικᾶ· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

« Ὀλοὶ. οἱ. τῆς οἰνογενείας, κυρίως οἱ. πᾶ. δυνατοί.
Δέν. δὲ. ἤρχον. λιχνιστοὶ. ἐπ' ἀμοιβῇ.

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἷς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δευτέρον ἀλώνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

Ἐλέχοντο. ἐκίβαλα, ἔχωρίζοντο μέ. τὰ. δερμάτινα
τὰ. ὑπόλοιπα. ἐχρησιμοποιοῦντο. διὰ. τὴν. θρυιδο-
τροφίαν.

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευῆσις τῶν ζώων διὰ τὸ δευτέρον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολόνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συνηθίζεται τοῦτο Μετὰ τὸ δερμόνιγμα, ἔάν. π.ά. ἐκβάλα ἡβαν. πάφα πολλὰ ἔχινετο δεῦτερον ἄλωνιγμα μετὰ ἴδιον. τρήρον. καὶ μετὴν αὐτὴν ἐπεξερχασίαν, ὃ ἄλωνι. βίως οὕτως ἔλεγετο. ξεικόνιγμα. αὐτὸ ἔχινετο εἰς τὸν ἄλωνιγμόν μεντόνας.....

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα, πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;.....
 ὁ.ς. ἀνέφερα ἠρομχομένως. ἀποχωρίζοντο μετὰ τὸν δεῦτερον ἄλωνιγμόν. ὅς. ἔλεγετο ξεικόνιγμα καὶ τέ. βίως ἐφεύοντο ὡς μετὰ εἰς τὸ πρῶτον ἄλωνιγμα.

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

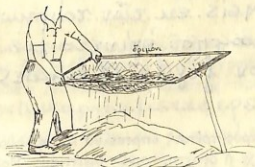
ΑΘΗΝΩΝ

κόσκινο παλιό δερμόνι

κόσρος ἢ ἀριλόγος

δριμόνι

νων με ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μετὰ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

Χέρι γεωργου

Δερμιόνι

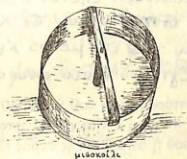
ἑδάφος

- 7) Ὃταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;
- ἡ καρπὸς ἦτο. ἔε. ἐπιμή-
μες. ἔχῃμα. καὶ ἐπὶ αὐτοῦ. ἔβαλον. ὡς. ἀνέ-
φερον. προηγου. μέως. ὀρεπ. ἀπ. κοῖτα. τῆς. ε-
ποχήν. τῆς. τουρκοκρατίας. ἐπὶ. τοῦ. σωροῦ
ἐσφραγίσεν. ὁ. ἀγὼς. τὸν. καρπὸν. με. ξύ-
λινῃ. σφραγίδα. ἢ. ὀρειά. ἐμειχε. ἐπὶ. τοῦ

- 8) Ἄλλα ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. ὧρου. ἔως. ἔτου. χινη. ἢ. κα-
ταυρά. τῆς. ἐν. τῶν. τούρκων. Τὸ. μά. ἐν-
μα. τοῦ. καρποῦ. ἐχίνετο. με. τὸ. κουβέλι.
τὸ. ὀρειά. φύ. χ. 12. ὀνάδες

γ'. 1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι; π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστής εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγένετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις ὀκάδας, εις κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας). **Ἐρί. τοῦ ρημν. ἤρχετο**
δ. δεκαεπτατῆς. τοῦ ρημν. ἀπεφράχ. ἰ.ε. τὸν καρπὸν καὶ
ἔλειψαντε τὴν. δεκάτην, καὶ. 60. δρχ. γιὰ τὸ κἄθε
βευχάρι. 6. φόρος. αὐτὸς. ἔλεγετο. ἀποτριώνται.

μισοκοίλε

κούταλοι

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἀλώνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν) **ἔπληρῶνόντο. ἀγροφυλακιάτικα**
παπαδιάτικα, γιὰ τοὺς βουκόλους καὶ πολλοὺς
διὰ τὸ χιατρὸ. εἰν. τὸν εἶχον. κιντὰτα. ὅπως ἔλε-
γον.

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνηθείας) **δ. καρπὸς. μετεφερέτο. μὲ. κάρρα καὶ**

ἔτοποδεύετο. εἰς. ἐιδυὰ. μουφίνα. μεγὰλα. καλαβυμενα
βρένα. μὲ. λυχαρίες, τὰ. ὅποια. ἐλέχοντο. μουφίνα

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἀλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

ΚΕΥΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΎΠΑΙΘΡΟΝ ; ΜΕΙΕΦΕΡΕΤΟ. ΜΕ. ΚΑΙΡΡΑ. ΕΞ-
 ΡΙΦΡΑΧΜΕΝΑ (ΜΑΙΟΜΑΤΟ) ΕΙΣ ΑΧΥΡΩΝΑΣ Ή ΕΝ' ΕΛ-
 ΛΕΙΓΕΙ ΑΥΤΟ ΕΓΙΝΕΤΟ. ΔΗΜΩΝΙΟ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΗΡΑΝ ΤΩ ΟΙ-
 ΝΙΑΣ, Ή ΟΠΟΙΟ ΕΚΚΕΠΟΨΕΤΟ ΩΣ ΚΑΛΥΒΗ ΜΕ ΒΕΛΤΟΝ -

5) Πώς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

Διαλέχοντο οἱ καλυτέροι σταχυεσὶ ὅποιοι ἐκασμπι-
 λονται, ὁ διαλεχτὸς ἐπόρος ὁ ἑρνεύειν τὴν χωρίον
 μέρος χιὰ τὰ δώδεκα τὸν ἐπόρου τῆς ἐπομένης χρονίως.
 Αὐτὸς ἐλέγετο κατὰ τὸν ἐπόρου ἐγίνετο τοῦτο ἀνὰ δύο ἔτη.

6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύνων,
 τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Αὐτὸ ἐγίνετο μόνον τὴν 1^{ην} Μαΐου. Ἐκασμὸν
 ἐκασμὸν τὸν ἐπόρου ἐβαλεν ἐκασμὸν τῆς θύρας :

Πώς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
 πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; 5^η τοῦ ἐκασμὸν
 ἐφυλάσσει. ἐκασμὸν τῆς θύρας. ὡς τὴν νέαν χρονίαν.
 ὁ ἄτο ἐδίμενον.

Α'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀναμνα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαίθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Τὸ ἀναμνα ἐγίνετο τὴν 9^{ην} Μαρτίου (τῶν 40 καρ-
 γύρων) ἡ ἐλάντα. δὲ ὡς ἐλέγον, τὸ πρῶν εἰς τὴν αὐ-
 χὴν διὰ τὸ κάψιμο τῶν φύλων μὲ ἀχουρα βρεχμένα χιὰ τὰ
 βράβουν καπνόν.

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

... Τὴν 9^{ην} Μαρτίου. τὰς πρῶν καὶ ὥρας ..

... εἰς τὴν αὐχὴν τῶν οἰκίων ..

.....

2) Πῶς λέγεται ἡ φωτιά αὐτή; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....

..φανός..

β'. 1) Ποιοὶ ἀνάπτουν τὴν πυράν; παιδιά, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος;....

..Κυρίως οἱ χριῖες - (προληπτικῶς)..

2) Ποῖος ἢ ποιοὶ συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.

Τὰ κλέπτουν; *Αν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος; Ἀκούουν μεῖα χυ -

ρα. ἢ ἀγκάδιος, τὰ ὁποῖα συλλέγουν τὰ παιδιὰ

3) Πῶς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

Ἀνάπτουν ἐπὶ κησ. πυράς εἰς τὰς χειτονίας με

ἄγκυδιαι πυράς τὴν ἐποχὴν τῆς ἀπαιρηαῖ

τὰ παιδιὰ τὰ ὁποῖα ἐχόρευαν (καρίζα) γύρω τῆς φω -

ταλάδας φορα τραγούδια τοῦ τόπου

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, χοροὶ, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.

Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα

..Τοιαῦτα ἔδιμα δὲν ἐπέρχον..

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

Ἐχόρευαν ὡς ἀνέφερα καρίζα 16. - 20. ἐτῶν

ἢ καὶ μικρότερα τραγούδια παλαιὰ (τὸ κῆμα

Μαίρω με.] τὴν καιροσμοῦνα, τὴν μαλαίρω

ηλκ.

- 3) Τί καίονται εις τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

ΔΕΝ ὑπῆρχον τοιαῦτα ἔθιμα.

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

ΔΕΝ ὑπῆρχον τοιαῦτα ἔθιμα.

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας

Σήμερα δὲν ἀναστήθουν πυρὰς καὶ γὰρ οἱ ἄνθρωποι ἀγαπᾶν τὸ ἡλιόλουστο καὶ ἡλιόφωτο αἶμα τῶν ἐφημερίων, ἡμερᾶς χάριν παιδιᾶς, χάριν ψυχοσχωχίας.

Παρατήρη. ἡ. 6. 6. 1. 5

- 1) Ἡ εὐλογία ἔχινε εἰς τὸ χωρίον Πρόδρομος τῆς ἐπαρχίας Καρδίττης τοῦ Νομοῦ Καρδίττης.
2) Ἡ πληροφορία ἐλήφθη ἀπὸ τὸν κ. Παναγιώτην Κουνούλην γεωργὸν καὶ ἀπὸ τοῦ κ. Δημήτριου Κουνούλην καὶ Κων/νου Ζηρόπουλου γεωργούς.
3) < Συλλογεὺς, Ἀθανάσιος Οἰκονομίδης τοῦ Γεωργίου Διδάσκαλος τοῦ 4/δεβίου Δημ. Σχολείου Προδρόμου. Ἐν Προδρόμῳ τῇ 9. Φεβρουαρίου 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Μετά τὸ διεγερμὸν ἔδλημα